



Norges
vassdrags- og
energidirektorat

AS Egelands Verk
v/Harald Rø, Hasåsveien 2
4990 SØNDELED

Vår dato: 15.03.2016
Vår ref.: 201507475-4
Arkiv: 312
Deres dato: 29.12.2015
Deres ref.:

Saksbehandler:
Kristin Haugen
22959423/kha@nve.no

AS Egelands Verk - Tillatelse til midlertidig avvik fra normalvannstand for Dam Sønedeled i Gjerstadvassdraget, Risør kommune i Aust-Agder

Vi viser til deres søknad av 29.12.2015 om tillatelse til midlertidig avvik fra normalvannstand for Dam Sønedeled.

Om søknaden

I forbindelse med flom i Gjerstadvassdraget høsten 2015 ble AS Egelands Verk anmodet av NVE om å fjerne de fleste nålene i Dam Sønedeled av sikkerhetsgrunner. Etter flomhendelsen har NVE konkludert med at det av sikkerhetsgrunner ikke er forsvarlig å sette på plass nålene igjen. Dette gjør at overløp blir over damkrona og vannstanden senkes med 2 meter. Laksetrappen som er installert i det resterende nåleløpet i dammen er da ute av funksjon.

Det er søkt konsesjon for et kraftverk som vil benytte eksisterende inntak i Dam Sønedeled. Denne søknaden er til kvalitetssikring i NVE og vil bli sendt på offentlig høring i løpet av 2016. Tiltakshaver vil avvente ombygging av Dam Sønedeled til konsesjonssaken er avgjort.

For at fisk skal kunne vandre fritt i vassdraget i perioden før det kan gjøres noe med dammen, foreslår tiltakshaver å åpne bunnluken slik at fisk kan passere der. Dette innebærer en senkning av magasinet ned til nivå med bunnen av dammen, det vil si ytterligere 7,5 meter, og vassdraget nedstrøms Brøbøvatn vil fremstå som en elv. Det er en naturlig terskel ved Hagane, ca. 800 meter fra dammen som vil sikre et visst vannspeil i Brøbøvatn. Brøbøvatn vil senkes ca. 2 meter fra normalvannstand. Ovenfor Brøbøvatn ligger Hommefoss, som vil bli litt forlenget. Vassdraget oppstrøms Hommefossen vil ikke påvirkes.

Det er forventet at trær og vekster i dagens elvekant vil få noe dårligere tilgang på vann. Kommunens etablerte badeplass blir berørt og inntrykket av vassdraget vil bli forringet som en følge av at reguleringssonen vil bli godt synlig i perioden, også fra en rasteplass langs FV 418 mot Brøbøvatnet. Det er stengt for anadromt fiske i vassdraget, så dette vil ikke påvirkes av senkningen.

Det søkes om å holde vannstanden senket til høsten 2018.

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 09575, Internett: www.nve.no

Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Vestre Rosten 81
7075 TILLER

Region Nord
Kongens gate 14-18
8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvn. 1B
Postboks 53
6801 FØRDE

Region Øst
Vangsveien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

Høring

På grunn av sakens begrensede omfang har den ikke vært kunngjort lokalt. NVE har sendt søknaden til lokale myndigheter for å få deres syn på saken, og mener at den er tilstrekkelig belyst gjennom dette.

Aust-Agder fylkeskommune uttaler i e-post av 1.3.2016:

«Plan- og naturseksjonen i Aust-Agder fylkeskommune har vurdert søknaden, og anser at denne løsningen vil kunne fungere fram til søknaden om Sønedeled kraftverk er endelig behandlet. Ved å åpne bunnluken vil fisk kunne passere og nå opp til gyteområder lenger opp i vassdraget. Nedtappingen vil få negative konsekvenser for friluftsinnteresser og for landskap, særlig i begynnelsen av perioden før det gror noe igjen. Vi anser likevel at det er viktig at vassdraget ikke blir stengt for fiskens vandring, og har ingen merknader til at det gis en tillatelse til midlertidig nedtapping.

Seksjon for kulturminnevern har ingen spesielle merknader til søknaden.»

Fylkesmannen i Aust-Agder uttaler på telefon 11.3.2016 at den beste perioden for oppfylling av magasinet i forhold til opp- og nedvandring av anadrom fisk og smolt vil være rundt 1. oktober, men at perioden kan variere noe fra år til år.

NVEs vurdering

Nålene i Dam Sønedeled kan ikke settes i av hensyn til sikkerhet for dammen. På grunn av dette vil vannspeilet senkes 2 meter. Dette vil sette laksetrappen i dammen ut av funksjon. For at fisken skal kunne vandre i vassdraget er det søkt om å tappe dammen helt ned ved at bunntappeluken åpnes, noe som gir en nedtapping av vannspeilet bak dammen på totalt 9,5 meter. Vassdraget vil da fremstå som en elv nedenfor terskelen ved Hagan. Bak denne vil Brøbøvatnet få en senkning på ca. 2 meter.

Nedtapping av Dam Sønedeled er nødvendig av sikkerhetshensyn. NVE vurderer at en nedtapping med 9,5 meter ikke vil gi nevneverdig større konsekvenser for friluftsliv og naturmangfold enn en nedtapping med 2 meter. Tiltaket vil få små negative konsekvenser for friluftsliv og landskap, men vurderes å være et positivt tiltak for anadrom fisk. For at anadrom fisk skal bli minst mulig skadelidende av tiltaket kan det settes krav om at tidspunktet for oppfylling av dammen avtales nærmere med fiskeforvalteren hos Fylkesmannen i Aust-Agder.

NVE mener at vurderingene er i tråd med prinsippene i naturmangfoldloven som skal ivaretas når vedtak treffes, jf. naturmangfoldloven §§ 8-12. NVE vil i den forbindelse påpeke at tiltaket er midlertidig og vil gi en bedring i forholdene for anadrom fisk i vassdraget i en periode da laksetrappen er ute av funksjon. NVE kan heller ikke se at tiltaket er i strid med forvaltningsmålet for arter eller økosystemer, jf. naturmangfoldloven §§ 4 og 5.

Konklusjon

NVE gir tillatelse til at AS Egelands Verk kan åpne bunnluken i Dam Sønedeled og la den stå åpen frem til høsten 2018.

Tillatelsen er gitt i medhold av vannressursloven § 8.

Tillatelsen blir gitt på følgende vilkår:

- Alle vannføringsendringer skal skje med myke overganger.
- Perioden med vannstand under LRV må gjøres så kort som mulig. Tidspunkt for oppfylling til normal vannstand skal avtales med fiskeforvalter hos Fylkesmannen i Aust-Agder, men senest i løpet av høsten 2018. Det må etableres kontakt med Fylkesmannen i god tid før oppfyllingen planlegges gjennomført.
- Nedtappingen skal kunngjøres én gang lokalt i god tid før nedtappingen starter.
- Ved overtredelse av de fastsatte bestemmelsene gitt i loven eller i medhold av loven, plikter konsesjonæren etter krav fra NVE å bringe forholdene i lovlig orden. NVE kan fastsette tvangsmulkt ved overtredelse av bestemmelsene i konsesjonen eller andre bestemmelser med hjemmel i lov.
- NVE forutsetter at AS Egeland Verk har ordnet de privatrettslige forholdene som eventuelt måtte bli skadelidende av tiltaket.

Om klage og klagerett

Dere kan klage på denne avgjørelsen til Olje- og energidepartementet innen tre uker fra det tidspunktet underretningen er kommet fram til partene, jf. forvaltningslovens kapittel VI. Klageretten er begrenset til parter (grunneiere, rettighetshavere og konsesjonssøker) og andre med rettslig klageinteresse (hovedsakelig organisasjoner som representerer berørte interesser).

En klage skal begrunnes skriftlig, stiles til Olje- og energidepartementet og sendes til NVE. Vi foretrekker elektronisk oversendelse til vår sentrale e-postadresse nve@nve.no.

Med hilsen

Rune Flatby
avdelingsdirektør

Gry Berg
seksjonssjef

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

Kopi til:

AS Egelands Verk
Aust-Agder fylkeskommune
Fylkesmannen i Aust- og Vest-Agder
Risør kommune
Siram AS